

Kobiety i Holocaust

Autor tekstu: **Grażyna Latos**

W czwartek 17 listopada w Warszawie można było spotkać wiele światowej sławy badaczek zajmujących się Holocaustem i odznaczających się włączaniem do swoich badań perspektywy płci kulturowej. Wiele z nich w gmachu Polskiej Akademii Nauk przebywało także w piątek oraz sobotę 18 i 19 listopada. Wszystko za sprawą międzynarodowej konferencji naukowej „Women and Holocaust. New Perspectives and Challenges”, którą w przedostatnim miesiącu 2011 roku zorganizowała Fundacja Gender Center wraz z partnerami.

Genderowe ujmowanie badań nad Holocaustem okazało się przełomem rodzącym wiele wyzwań metodologicznych, ale i niezwykle istotnych wniosków. Konsekwencje wprowadzenia perspektywy płci kulturowej do badań na Zagładę stały się głównym tematem trzydniowej konferencji, na którą złożyło się sześć bloków tematycznych: pamięć i trauma (1), ocaleni i ocalający (2), przemoc seksualna podczas Holocaustu (3), wizualne i literackie przedstawienia Holocaustu (4), biografie i autobiografie (5) oraz strategię przetrwania Holocaustu (6). O szczególnym, kobiecym doświadczeniu Zagłady, w trakcie konferencji mówiły m.in. profesor Leonore Weitzman oraz profesor Dalia Ofer, które w swoim kończącym pierwszy dzień paneli i dyskusji wykładzie opowiedziały historie sześciu kobiet.

Pionierki genderowego ujęcia badań nad Holocaustem - Leonore Weitzman i Dalia Ofer, szerokiemu gronu czytelników interesujących się literaturą dotyczącą Zagłady dały się poznać przede wszystkim jako autorki książki „Kobiety podczas Holocaustu”. Za pomocą tej przełomowej pozycji jej autorki zanegowały zasadność uznawania męskiej perspektywy za uniwersalną i jedyną właściwą. Jak wskazały, płeć, orientacja seksualna, wiek, klasa społeczna i wygląd fizyczny, są czynnikami kształtującymi doświadczenie Zagłady i dlatego kobiece przeżywanie Zagłady nie będzie identyczne przeżywaniu męskiemu. Bez poznania doświadczenia kobiecego pełny obraz Holocaustu będzie więc dla nas niedostępny.

Obok Weitzman i Ofer w konferencji udział wzięły także autorki pierwszej anglojęzycznej książki, w której został podjęty temat przemocy seksualnej podczas Holocaustu. Rochelle Seidel oraz Sonja Hegdepeth, autorki książki „Przemoc seksualna wobec kobiet żydowskich podczas Holocaustu”, przeanalizowały w kontekście II wojny światowej zjawiska gwałtu, przymusowej prostytucji, niewolnictwa seksualnego, przymusowej aborcji i sterylizacji.

Te i jeszcze inne — często uznawane za bardzo trudne — wątki związane z Zagładą, które zostały poruszone podczas konferencji, po raz kolejny uświadamiają, że ofiary Holocaustu nie były jednorodną grupą, na którą można patrzeć jedynie przez pryzmat rasy — najważniejszego powodu prześladowania Żydów, a także, jak zostało już powiedziane, że bez kobiecego doświadczenia Holocaustu, w tym doświadczenia związanego z seksualnością, nie możemy mówić o kompletnym, naukowym opisie Zagłady.

Choć wprowadzenie perspektywy genderowej do badań nad Holocaustem okazało się wydarzeniem niezwykle inspirującym, które trwale zmieniło oblicze tych badań, to jednak nie zawsze i nie wszędzie spotyka się ono z należytą uwagą i przychylnością. Jak możemy przeczytać na stronie internetowej konferencji, *kwestie cielesności, seksualności, doświadczenia kobiecego i ich zapisu rozpatrywane w kontekście problematyki obozowej oraz Holocaustu dopiero teraz stały się w Polsce przedmiotem uwagi badaczy i badaczek. Celem organizatorek konferencji „Kobiety i Holocaust” jest ukazanie potencjału badawczego perspektywy genderowej w badaniach nad Holocaustem i zaprezentowanie stanu prowadzonych w naszym regionie badań, które uwzględniają tę perspektywę.*

Dla osiągnięcia celu zaproszenia do udziału w konferencji zostały wysłane do specjalistek reprezentujących historię, filozofię, kulturoznawstwo, literaturoznawstwo, czy historię sztuki z Czech, Izraela, Litwy, Rumunii, Węgier, Słowacji, Szwajcarii, USA, Niemiec i Kanady. Oczywiście, nie mogło zabraknąć także badaczek z Polski. Bożena Umińska, Kazimiera Szczuka i Agnieszka Weseli, to tylko niektóre z ich.

Różnorodność doświadczenia i dyscyplin naukowych zaowocowała zderzeniami uznawanych za

fakty wydarzeń historycznych z tym co zapamiętane, słowa pisanego ze sztuką, czy narracji podejmujących temat działalności pojedynczych osób (takich jak Irena Sendler) z pragnieniem pamięci o milionach. Zderzenia te, możliwe dzięki konferencji podejmującej tak zróżnicowane wątki, z pewnością okażą się inspirującymi dla kolejnych pokoleń badaczy i badaczek, którym nieobca będzie perspektywa genderowa.

Organizatorki konferencji planują wydanie pokonferencyjnej publikacji.

Organizacja konferencji była możliwa dzięki wsparciu finansowemu: Funduszu Wyszehradzkiego, American Jewish Joint Distribution Committee, Fundacji Beit Warszawa i Heinrich-Böll-Stiftung Warszawa.

Patronat honorowy nad konferencją objął: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ambasada Stanów Zjednoczonych w Warszawie.

Patronat medialny nad konferencją objęły: Przegląd, Zadra, Midrasz, Cwiszn, Gazeta.pl Historia, Femka, Feminoteka i Radio dla Ciebie.

Grażyna Latos

absolwentka Szkoły Gender Mainstreaming w IBL PAN, studentka podyplomowych Gender Studies na UW, jedna z autorek publikacji „20 lat 20 zmian. Kobiety w Polsce w okresie transformacji 1989-2009”. Członkini rady merytorycznej portalu historycznego Histmag.org. Współpracuje z Feminoteką, prowadzi literackiego bloga: litera.blox.pl, koordynuje publicystyczno-literacki konkurs organizowany przez podyplomowe Gender Studies im. Marii Konopnickiej i Marii Dulębianki w IBL PAN.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 01-12-2011)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7585) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7585>)

Contents Copyright © 2000-2011 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2011 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.

Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych

niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl